

Trest vyhoštění

Pokud soud při rozhodování o žádosti o upuštění od výkonu trestu vyhoštění dle § 350h odst. 4 trestního řádu postupuje dle právní úpravy dřívější, než je právní úprava účinná v době jeho rozhodování, přičemž novější právní úprava je pro odsouzeného výhodnější, porušuje jeho právo na soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Stejně tak poruší toto právo soud, pokud nesplní povinnost své rozhodnutí řádně odůvodnit.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 2897/23 ze dne 6.3.2024)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele Q. H. N., t. č. Věznice Bělušice, zastoupeného Mgr. P.V., advokátem, sídlem P., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. září 2023 sp. zn. 11 To 70/2023, za účasti Vrchního soudu v Praze, jako účastníka řízení, a Městského státního zastupitelství v Praze, jako vedlejšího účastníka řízení, tak, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 7. září 2023 sp. zn. 11 To 70/2023 bylo porušeno základní právo stěžovatele zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. září 2023 sp. zn. 11 To 70/2023 se ruší.

Z odůvodnění:

I. Obsah ústavní stížnosti

- Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), stěžovatel napadl v záhlaví uvedené rozhodnutí.
- Z obsahu ústavní stížnosti a listin k ní připojených se podává, že stěžovatel byl rozsudkem Městského soudu v Praze (dále jen "městský soud") ze dne 22. 2. 2017 sp. zn. 3 T 9/2016 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze (dále jen "vrchní soud") ze dne 11. 9. 2017 sp. zn. 11 To 74/2017 uznán vinným ze spáchání zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c), zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník (dále jen "trestní zákoník") ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, a dále zločinu krádeže podle § 205 odst. 1, odst. 3, odst. 4 písm. a) trestního zákoníku. Byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání osmi let a dále trest vyhoštění, a to původně městským soudem na dobu neurčitou, po snížení vrchním soudem na dobu deseti let.
- Během výkonu trestu ve věznici stěžovatel podal žádost o upuštění od výkonu trestu vyhoštění. O ní rozhodl městský soud usnesením ze dne 16. 6. 2023 sp. zn. 3 T 9/2016 tak, že podle § 350h odst. 4 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), upustil od výkonu trestu vyhoštění. Učinil tak s odůvodněním, že soud nemůže trest vyhoštění uložit, pokud jsou zde zásadní rodinné vazby, přičemž stěžovatel má na území republiky rodinu, syny, kteří se oba narodili na území České republiky, chodí zde do školy a mluví plyně česky.
- Proti uvedenému usnesení podalo Městské státní zastupitelství v Praze stížnost. O této stížnosti rozhodl vrchní soud ústavní stížností napadeným usnesením ze dne 7. 9. 2023 sp. zn. 11 To 70/2023 tak, že podle § 149 odst. 1 písm. a) trestního řádu usnesení městského soudu zrušil a znovu rozhodl tak, že podle § 350h odst. 4 trestního řádu a contrario žádost stěžovatele o upuštění od výkonu trestu

vyhoštění zamítl. Vrchní soud konstatoval, že smyslem ustanovení § 350h trestního řádu je umožnit upuštění od výkonu trestu vyhoštění nebo jeho zbytku v případech, kdy až po vyhlášení rozsudku nastaly skutečnosti, které by jinak ve smyslu trestního zákona bránily uložení tohoto trestu (např. odsouzený získal státní občanství České republiky nebo v důsledku změny politických poměrů ve státě, jehož je občanem, hrozí nebezpečí jeho pronásledování z důvodů rasy, národnosti nebo politického smýšlení). Naproti tomu stěžovatel ve své žádosti o upuštění od výkonu trestu vyhoštění pouze opakoval skutečnosti, které byly soudům při řízení, při kterém byl tento trest uložen, známé.

5. Dle vrchního soudu nadto nelze říci, že pokud by stěžovatelem uváděné skutečnosti byly známy v původním řízení, soud by mu trest vyhoštění neuložil. Podle § 80 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku totiž soud trest vyhoštění neuloží, jestliže pachatel má na území České republiky povolen trvalý pobyt, má zde pracovní a sociální zázemí a uložení trestu vyhoštění by bylo v rozporu se zájmem na spojování rodin. Stěžovatel, jeho manželka i děti mají vietnamské občanství, nemají zde žádný nemovitý majetek, stěžovatel ani jeho manželka na území republiky legálně nepracovali, mají ve Vietnamu příbuzné, se kterými jsou v kontaktu. Je tak na místě respektovat závěr, jímž bylo v původním řízení odůvodněno uložení trestu vyhoštění, že je zájmem České republiky, aby na její území měly zapovězený vstup osoby, jež zde páchají velmi závažnou drogovou delikvenci.

6. Stěžovatel namítá, že vrchní soud aplikoval nesprávnou právní úpravu, a to takovou, která je pro něj méně příznivá. Po podání stížnosti proti usnesení městského soudu ze dne 16. 6. 2023 sp. zn. 3 T 9/2016 totiž došlo s účinností od 1. 7. 2023 k zásadní změně ustanovení § 80 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku upravujícího podmínky, za nichž nelze cizinci uložit trest vyhoštění. Tato úprava se přitom přiměřeně použije taktéž v řízení o žádosti o upuštění od výkonu trestu vyhoštění podle § 350h odst. 4 trestního řádu, byť nikoliv na základě výslovného legislativního odkazu (Šámal, Pavel a kol.: Trestní řád komentář; 7. vydání, Praha, C. H. Beck, 2013, § 350h).

7. Konkrétněji podle § 80 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku, ve znění účinném do 30. 6. 2023, soud trest vyhoštění neuloží, jestliže má pachatel na území České republiky povolen trvalý pobyt, má zde pracovní a sociální zázemí a uložení trestu vyhoštění by bylo v rozporu se zájmem na spojování rodin. Naproti tomu dle § 80 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku ve znění účinném od 1. 7. 2023 soud trest vyhoštění neuloží, jestliže by jeho důsledkem byl nepřiměřený zásah do soukromého nebo rodinného života pachatele.

8. Zákonodárce tak přistoupil v zájmu zajištění co nejvyššího stupně ochrany práva jednotlivce na respektování soukromého a rodinného života k vypuštění podmínky trvalého pobytu, pracovního a sociálního zázemí a jejich nahrazení nutností posouzení přiměřenosti zásahu do soukromého nebo rodinného života pachatele. Dle důvodové zprávy k novelizujícímu zákonu č. [173/2023](#) Sb. je cílem a smyslem nově zavedené právní úpravy "zajistit rovnováhu mezi zájmy jednotlivce (právo na soukromý a rodinný život) a zájmy společnosti jako celku (v kontextu uložení trestu vyhoštění především zájem na ochraně pořádku a předcházení zločinnosti)".

9. Vrchní soud v projednávané věci postupoval podle předchozí právní úpravy a stěžovatelem tvrzený a doložený zásah do jeho soukromého a rodinného života nevymezil a následně nepoměroval s protichůdným veřejným zájmem. Namísto toho položil důraz na formální kritéria, jakými jsou trvalý pobyt či pracovní zázemí, která již v době jeho rozhodování pro uložení trestu vyhoštění nebyla natolik významná, aby jim byla přisuzována určující povaha. Porušil tak stěžovatelovo základní právo na použití pozdější právní úpravy příznivější pro pachatele.

10. Stěžovatel dále zdůrazňuje pokračující integraci svých synů do české společnosti v rámci plnění povinné školní docházky, jakož i horší zdravotní stav mladšího nezletilého syna, který trpí lehkou retardací. Připomíná, že synové se narodili na území České republiky. Prohlašuje, že spáchání jednání, pro které byl odsouzen, lituje. Kromě toho se stěžovatel léčí s cukrovkou. Tato integrace i

zdravotní stav jeho syna procházejí vývojem, a stejně tak dochází k vývoji u stěžovatele, kdy v průběhu výkonu trestu dochází k jeho nápravě, ale zároveň i ke zhoršení jeho zdravotního stavu pokud jde o cukrovku. Jsou zde tak nové skutečnosti nastalé až po vyhlášení rozsudku.

11. Z uvedených důvodů je přesvědčen, že byla porušena jeho ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 10 odst. 2 a čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva"). Navrhuje, aby Ústavní soud ústavní stížnosti napadená rozhodnutí zrušil.

II. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

12. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo napadené rozhodnutí vydáno, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný; stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel vyčerpал všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

III. Vyjádření k věci

13. Ústavní soud vyzval účastníka a vedlejšího účastníka řízení k vyjádření k ústavní stížnosti.

14. Vrchní soud ani Městské státní zastupitelství v Praze poskytnuté možnosti k uplatnění argumentů proti podané ústavní stížnosti nevyužily.

IV. Obecná východiska

15. Jak Ústavní soud v minulosti konstatoval, trest vyhoštění představuje z hlediska ústavně zaručených práv zvláštní druh trestu uplatňovaný ve vztahu k osobám, které nepožívají základní právo pobytu ani vstupu na území daného státu. Je tak jedním z projevů suverenity státu, který se jeho uložením rozhodne zamezit ve vstupu na své území těm cizím státním příslušníkům, u nichž jsou pro to splněny zákonné (a pochopitelně i ústavní a mezinárodněprávní) podmínky [viz zamítavý náleze ze dne 18. 9. 2014 sp. zn. III. ÚS 3101/13 (N 171/74 SbNU 481)].

16. Trest vyhoštění ve smyslu § 80 trestního zákoníku, jako právní následek trestného činu, představuje legitimní nástroj státní moci, jehož bezprostředním účelem je zabránit pachateli trestného činu v páchání další trestné činnosti na území České republiky tím, že je mu zcela zabráněno fyzicky se vyskytovat na území České republiky, tedy na území jurisdikce české trestní justice, čímž ztrácí jakoukoli příležitost k páchání trestné činnosti proti osobám, majetku nebo jiným obecným zájmům na území České republiky (srov. náleze ze dne 11. června 2014 sp. zn. I. ÚS 4503/12). Ochrana společnosti, jakožto základní funkce trestního práva, je tedy v případě uložení trestu vyhoštění realizována formou individuální zabraňující represe.

17. Problematikou trestu vyhoštění se zabýval i Evropský soud pro lidská práva. V rozsudku velkého senátu ze dne 18. 10. 2006 ve věci Üner proti Nizozemí č. 46410/99 konstatoval, že stát je oprávněn podle mezinárodního práva a na základě svých smluvních závazků ke kontrole vstupu cizinců na své území a ke kontrole jejich pobytu na něm. Úmluva nezaručuje právo cizince na vstup do konkrétní země nebo pobyt v ní a při výkonu svých povinností k udržování veřejného pořádku mají smluvní strany pravomoc vyhostit cizince odsouzeného v trestním řízení. Jejich rozhodnutí na tomto poli však

musí být v souladu s právem a musí být nezbytná v demokratické společnosti a proporční ke sledovanému cíli. Evropský soud pro lidská práva vypracoval následující relevantní kritéria, která by použil pro potřeby zvážení, zda je vyhoštění opatřením takto nezbytným a proporčním:

- povaha a vážnost trestního činu spáchaného stěžovatelem,
- doba, jež uplynula od spáchaného trestního činu a stěžovatelovo chování v průběhu té doby,
- pevnost sociálních, kulturních a rodinných vazeb s hostitelskou zemí a se zemí destinace,
- délka stěžovatelova pobytu v zemi, z níž byl vyhoštěn, kdy je zde předpoklad, že čím déle osoba pobývá v konkrétní zemi, tím silnější vazby má s touto zemí a slabší vazby se zemí svého původu (Na pozadí tohoto kritéria soud bude přihlížet ke zvláštní situaci cizinců, kteří strávili většinu dětství, pokud ne dětství celé, v hostitelské zemi, byli zde vychováni a získali zde vzdělání.),
- občanství různých zúčastněných osob,
- stěžovatelova rodinná situace jako např. doba od svatby, která uplynula, a jiné faktory vyjadřující úspěšnost rodinného života páru,
- jestli manželka věděla o činu v době, kdy vstupovala do rodinných vztahů,
- vážnost problémů, do nichž se může manželka dostat v zemi, kam má být stěžovatel vyhoštěn,
- jestli mají manželé děti, a pokud ano, kolik jich je a jakého jsou věku a jaký je nejlepší zájem a blaho dítěte, zvláště s ohledem na vážnost problémů, na které může některé ze stěžovatelových dětí narazit v zemi, do které je stěžovatel vyhoštěn

18. Jelikož tento druh trestu představuje především výrazný zásah do svobody pohybu a pobytu (dle článku 14 odst. 1 Listiny), ale může znamenat i zásah do dalších základních práv dotčené osoby, jsou trestním zákoníkem nastaveny jasné limity, které musí trestní soudy akceptovat při jeho ukládání. Mezi pozitivní podmínky uložení trestu vyhoštění dle § 80 odst. 1 trestního zákoníku patří následující: a) trest vyhoštění může být uložen pouze pachateli, který není občanem České republiky; b) lze jej uložit pouze, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, nebo i jiný obecný zájem.

19. Třetí odstavec citovaného paragrafu jmenuje pod písmeny a) až g) negativní podmínky (resp. překážky), při jejichž naplnění trest vyhoštění pachateli uložit nelze. Zákoně překážky vylučující uložení trestu vyhoštění zajišťují, aby veřejný zájem na potrestání pachatele vyhoštěním nebyl uplatněn v situaci, kdy soukromý zájem pachatele převažuje nad zájmem státu na jeho potrestání tímto druhem trestu (srov. Šámal, Pavel a kol.: Trestní zákoník, komentář; 2. vydání, Praha, C. H. Beck, 2012, § 80, str. 991). Překážky mohou být uplatněny alternativně, tj. postačí, aby byla naplněna jedna z nich, a uložení trestu vyhoštění je ze zákona vyloučeno (obdobně náleží Ústavního soudu ze dne 15. 9. 2015 sp. zn. III. ÚS 2288/15).

20. V nedávné době došlo ke změně právní úpravy překážky zakotvené v § 80 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku, a to způsobem popsáným stěžovatelem výše (viz bod 6).

21. Uložení trestu vyhoštění může odsouzená osoba napadnout odvoláním a poté dovoláním. Po skončení trestního řízení pak pro ni mohou připadat v úvahu v zásadě tři procesní cesty, kterými se může pokusit dané vyhoštění zvrátit. Pokud se domnívá, že uložení trestu vyhoštění je zatíženo velmi závažnými pochybeními, představujícími porušení jejich ústavně zaručených základních práv a svobod, zejména kdyby závěry obecných soudů byly hrubě nepřiléhavé a vykazovaly znaky libovůle, je na místě, aby podala proti rozhodnutím obecných soudů ústavní stížnost.

22. Pokud se naproti tomu domnívá, že k uložení trestu vyhoštění došlo proto, že v řízení nebyly známy některé skutečnosti nebo důkazy, které již v době vydání rozhodnutí existovaly, avšak teprve později vyšly najevo, je na místě, aby vyžila institutu obnovy řízení. Přitom platí, že na posouzení existence důvodů pro povolení obnovy nemůže mít vliv ani to, že odsouzený určitou skutečnost mohl namítat, či určitý důkaz mohl mít k dispozici, již v předcházejícím řízení, či dříve, než podal návrh na povolení obnovy řízení. Překážkou pro povolení obnovy není, pokud nové skutečnosti či důkazy byly dříve známy některé z procesních stran (včetně odsouzeného); novost tvrzených skutečností a předkládaných důkazů je poměřována ve vztahu k orgánu, jenž ve věci rozhoduje. Stejně tak nelze odsouzenému přičítat k tíži dobu, v níž se rozhodl podat návrh na povolení obnovy řízení, neboť ta je pouze projevem způsobu vedení jeho obhajoby (obdobně nález Ústavního soudu ze dne 7. 11. 2017 sp. zn. II. ÚS 3672/16).

23. Třetí variantu pak představuje případ, kdy se odsouzená osoba domnívá, že dodatečně, po uložení trestu vyhoštění, nastaly skutečnosti, pro které by neměl být realizován. Zde může podat žádost o upuštění od výkonu trestu vyhoštění, kdy dle § 350h odst. 4 trestního řádu od výkonu trestu vyhoštění nebo jeho zbytku předseda senátu upustí, "jestliže po vyhlášení rozsudku, kterým byl tento trest uložen, nastaly skutečnosti, pro které trest vyhoštění nelze uložit."

24. Toto ustanovení míří primárně na situace, kdy po vyhlášení rozsudku, kterým byl trest vyhoštění uložen, nastaly skutečnosti uvedené v § 80 odst. 1, 3 trestního zákoníku, pro které trest vyhoštění nelze uložit (Pokud by existovaly dříve, je to důvodem pro použití opravných prostředků a nápravu lze zjednat v rámci opravného řízení, tzn. v řízení o odvolání, dovolání, obnově řízení nebo v řízení o stížnosti pro porušení zákona, a v takovém případě nelze § 350h odst. 4 trestního řádu aplikovat - shodně Šámal, Pavel a kol.: Trestní řád komentář; 7. vydání, Praha, C. H. Beck, 2013, § 350h i Drašík, Antonín a kol.: Trestní řád komentář; Praha, Wolters Kluwer, 2017, § 350h). Ústavní soud však již též judikoval, že § 350h odst. 4 trestního řádu není na místě vykládat tak úzce, že z žádného jiného důvodu než z těch, které jsou uvedené v § 80 trestního zákoníku, upustit od výkonu trestu vyhoštění nelze, když ostatně § 350h odst. 4 trestního řádu na § 80 trestního zákoníku výslovně neodkazuje, čímž je poskytnut větší prostor pro extenzivnější chápání skutečností, pro které může být postup dle § 350h odst. 4 trestního řádu namístě.

25. Konkrétněji v nálezu sp. zn. III. ÚS 3101/13 Ústavní soud za důvod pro upuštění od výkonu zbytku trestu vyhoštění na dobu neurčitou označil např. i zdravotní stav odsouzeného či humanitární situaci ve státě, kde pobývá. V nálezu sp. zn. III. ÚS 788/21 Ústavní soud, taktéž v případě trestu vyhoštění uloženého na dobu neurčitou, dospěl k závěru, že § 350h odst. 4 trestního řádu je na místě ústavně konformně interpretovat tak, že za skutečnost, pro niž nelze trest vyhoštění na dobu neurčitou uložit a která nastala po vyhlášení rozsudku, lze považovat i zjištění, že pachatel se napravil, nadále nepředstavuje jeho pobyt na území České republiky bezpečnostní hrozbu, neohrožuje suverenitu České republiky ani nevytváří riziko pro jiný obecný zájem a i represivní účel trestu již byl naplněn. Kdyby totiž bylo známo již při ukládání trestu vyhoštění, že k nápravě pachatele i k naplnění účelu trestu by postačovalo uložení tohoto trestu v časově omezené variantě (tedy nejvýše na deset let), zásada přiměřenosti (srov. § 37 odst. 2 trestního zákoníku), která představuje základní pilíř pro ukládání trestních sankcí, by uložení trestu vyhoštění na dobu neurčitou zamezovala.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

26. Pro posouzení, zda v daném případě došlo k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele, které by bylo důvodem pro vyhovění ústavní stížnosti, si Ústavní soud vyžádal od městského soudu spis sp. zn. 3 T 9/2016 (dále jen "spis městského soudu").

27. Ze spisu městského soudu Ústavní soud zjistil, že proti stěžovateli bylo vedeno trestní řízení pro

drogovou trestnou činností. Stěžovatel v průběhu řízení upozorňoval, byť stručně, na svoji rodinnou situaci. V rámci výslechů v přípravném řízení a při rozhodování o vazbě uváděl, že v České republice žije dlouhodobě a má zde manželku a dvě děti (viz č. l. 2150, 2593 spisu městského soudu). V závěrečné řeči při hlavním líčení dne 11. 1.2017 stěžovatel prostřednictvím svého obhájce namítal, že uložení trestu vyhoštění by bylo nepřiměřeně represivní s tím, že zde má manželku a dvě děti, které zde vykonávají základní školní docházku (č. l. 3026). Soud prvního stupně trest vyhoštění přesto stěžovateli uložil, a to na dobu neurčitou, přičemž tento postup odůvodnil pouze tak, že je zájmem státu, aby osoby se sklony k páčání drogové trestné činnosti měly znemožněny vstup na území republiky (str. 22 rozsudku městského soudu, č. l. 3109). V podaném odvolání stěžovatel rozporoval uložení trestu vyhoštění s tím, že jsou zpřetrhávány rodinné svazky, děti navštěvují české školy a žije zde jeho manželka (č. l. 3225). Ze spisu na druhou stranu plyne, že stěžovatel měl ve Vietnamu otce a po propuštění z vazby jej tam během trestního řízení navštěvoval (č. l. 3240). Vrchní soud ke stěžovateli odvolání omezil u stěžovatele a dalších spoluodsouzených trest vyhoštění na dobu 10 let s odůvodněním, že městský soud přecenil škodlivost jejich jednání, kdy již po době 10 let značně poklesne nebezpečí, že by se na území České republiky dopustili další kriminální činnosti. Ani vrchní soud se v rámci odůvodnění výroku o trestu nijak nevyjádřil k poukazům stěžovatele na rodinné zázemí v České republice (viz str. 18 rozsudku vrchního soudu, č. l. 3284). Stěžovatel ve věci podal dovolání, ve kterém namítl necitlivost trestu vyhoštění, uvedl, že má syna narozeného XXXX v X a dalšího YYYY v Y, kteří žijí s jeho manželkou od narození na území České republiky, jeho otec, který byl jeho nejbližším žijícím ve Vietnamu, navíc nedávno zemřel. Nejvyšší soud se těmito námitkami ve svém odmítavém usnesení odmítl blíže zabývat s tím, že dovolání v tomto směru není dostatečně odůvodněno, stěžovatel v něm neuvedl, zda s manželkou a dětmi skutečně žije, a především neuvedl nic, co by se mělo týkat splnění dalších podmínek, které ustanovení § 80 odst. 3 písm. c) kumulativně vyžaduje. Ústavní stížnost proti rozsudku vrchního soudu a usnesení Nejvyššího soudu o odmítnutí dovolání stěžovatel nepodal. Namísto toho podal žádost o upuštění od výkonu trestu vyhoštění, ke které přiložil rodné listy dětí, výpisy z jejich vysvědčení za školní rok 2021/2022 a zprávy o zdravotním stavu mladšího syna týkající se jeho lehčí mentální retardace. O této žádosti bylo rozhodnuto způsobem již popsáním výše.

28. Ústavní soud poznamenává, že stěžovatelova obhajoba směřující proti uložení trestu vyhoštění v původním řízení nebyla důsledná, když stěžovatel v něm sice na své rodinné poměry poukázal, nicméně spíše jen stroze a okrajově, nepřiložil v něm přílohy o vzdělání a zdravotním stavu, které nyní dokládá až k žádosti o upuštění od výkonu trestu vyhoštění, a především proti rozhodnutím v původním řízení nepodal ústavní stížnost, ač mu v tom nic nebránilo. V rámci žádosti o upuštění od výkonu trestu vyhoštění by přitom měly být řešeny jen důvody pro toto upuštění, které nastaly až po vyměření takového trestu. Přesto Ústavní soud shledal, že ústavní stížnost je důvodná.

29. Stěžovateli je nutno zcela přisvědčit, pokud jde o jeho poukaz na změnu právní úpravy. Ustanovení § 80 odst. 3 písm. c) ve znění do 30. 6. 2023 vylučovalo uložení trestu vyhoštění pokud "pachatel má na území České republiky povolen trvalý pobyt, má zde pracovní a sociální zázemí a uložení trestu vyhoštění by bylo v rozporu se zájmem na spojování rodin". Naproti tomu nová právní úprava vylučuje jej uložit, pokud "jeho důsledkem by byl nepřiměřený zásah do soukromého nebo rodinného života pachatele". Byť se nejedná o změnu úpravy zcela radikální, a i dřívější verzi právní úpravy bylo jistě na místě vykládat ve světle potřeby ochrany ústavně zaručených základních práv a svobod, právní úprava je odlišná natolik, že tuto změnu nelze pominout. Dřívější právní úprava hovořila o čtyřech podmínkách, přičemž všechny čtyři musely být naplněny kumulativně (Viz Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, § 80). Lze si mimochodem povšimnout, že i Nejvyšší soud stěžovateli vytkl, že v podaném dovolání neodůvodnil naplnění všech takovýchto podmínek. Naproti tomu nová úprava stanoví podmínky, které postačuje naplnit alternativně. Nové dvě podmínky jsou nadto ještě formulovány obecnějším způsobem a lze tak pro jejich naplnění hledat širší skutkový základ. Původní zákonnou právní úpravu tak, přinejmenším z

pohledu jejího doslovného znění, nebylo například možno nikdy naplnit v případě chybějícího pracovního zázemí, byť by pachatel zde měl výrazné zázemí rodinné. Naproti tomu nová úprava žádný striktní požadavek na existenci pracovního zázemí neklade a umožňuje naplnit danou normu pouze na základě nepřiměřenosti zásahu do rodinného života pachatele. Nová právní úprava, která nabyla účinnosti v době před vydáním ústavní stížnosti napadeného usnesení vrchního soudu, je tak pro stěžovatele příznivější.

30. Dle obecných trestněprávních zásad stran časové působnosti trestního práva hmotného platí, že tresty uložené podle dřívějšího zákona se zásadně vykonávají podle zákona účinného v době výkonu (Kratochvíl, V. a kol.: Trestní právo hmotné - Obecná část; Brno, Masarykova univerzita, 2002, str. 91 nebo Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné; Praha, Linde, 2019, str. 78). Vrchní soud tak měl při svém rozhodování užít právní úpravu novější, jakožto právní úpravu účinnou v době jeho rozhodování ve vykonávacím řízení.

31. Skutečnost, že se jedná o úpravu pro stěžovatele příznivější, a výše popsaná podstata této větší příznivosti, znamenají, že použitím dřívější právní úpravy byl stěžovatel i reálně poškozen. Vrchní soud ve svém rozhodnutí cituje dřívější právní úpravu, aby následně vyložil své závěry, ve kterých mimo jiné zdůrazňuje, že stěžovatel ani jeho žena v České republice legálně nepracovali. Je zřejmé, že tyto úvahy činí ve světle této dřívější úpravy, přičemž navazuje na v ní dříve obligatorně požadovanou podmínku pracovního zázemí. Jeho celkové závěry tak ve věci byly, či alespoň mohly být, použitím nesprávné právní úpravy ovlivněny.

32. Tím nedošlo k porušení stěžovatelem namítaného čl. 40 odst. 2 Listiny, jenž se týká problematiky trestnosti činu a ukládání trestu, nikoliv výkonu již uloženého trestu. Došlo však k porušení práva na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny.

33. Vrchní soud dovodil, že stěžovatel ve své žádosti o upuštění od výkonu trestu vyhoštění pouze opakoval skutečnosti, které byly soudům známy již v řízení, v němž byl tento trest uložen. Takový závěr se jeví příliš zkratkovitý a nedostatečně odůvodněný. Stěžovatel sice již v původním řízení odkazoval na to, že zde má manželku a dva syny, z toho jednoho s lehkou mentální retardací, nicméně ke své nyní řešené žádosti přiložil dokumenty (vysvědčení a lékařské zprávy) týkající se aktuálního zapojení dětí do vzdělávacího procesu a aktuálního zdravotního stavu daného syna a je na místě provést jejich, byť stručné, zhodnocení. Z přezkoumávaného rozhodnutí navíc není jasné, na základě čeho vrchní soud dovodil, že stěžovatelova cukrovka není novou skutečností. Ústavní soud ze spisu městského soudu nezjistil, že by stěžovatel tuto skutečnost uváděl spolu se svými poukazy na existenci manželky a dětí; naopak při výslechu dne 15. září 2015 uvedl, že jeho zdravotní stav je dobrý (č. l. 2150). Ústavní soud netvrdí, že by tvrzení o onemocnění cukrovkou samo o sobě vylučovalo vyhoštění, nicméně obecný soud je povinen se s takovouto námitkou řádně vypořádat, přičemž výsledný závěr musí mít oporu ve spise.

34. Ústavní soud uzavírá, že pokud soud při rozhodování o žádosti o upuštění od výkonu trestu vyhoštění dle § 350h odst. 4 postupuje dle dřívější právní úpravy, než je právní úprava účinná v době jeho rozhodování, přičemž novější právní úprava je pro odsouzeného výhodnější, porušuje právo dotčeného na soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Stejně tak poruší toto právo soud, pokud nesplní povinnost své rozhodnutí řádně odůvodnit.

35. Ze všech výše uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, a to mimo ústní jednání (za splnění podmínek § 44 citovaného zákona ve znění zákona č. [404/2012](#) Sb.), vyhověl.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)